

prorogandi, constat ex clausulis abdicativis, & decreti irritanis.
In Regno Neapolitano regulariter in investituris inseruntur iste clausule, ex quo usus obtinuit, ut cause vasallorum remittantur ad Barones ipsos pertinentibus.

1101 Vassalli non possunt tacite prorogare jurisdictionem alieni Judicis, etiam si possint Clerici.

Vassalli burgenses in Regno Castella libere possunt prorogare jurisdictionem quorunvis Judicium, & in eo Domini vassallorum non petunt remissionem causarum suorum vassallorum.

SECTIO SECUNDA.

Quænam sint ad prorogationem necessaria.

978 Qux hac sectione dicenda sunt, concernunt examen nature prorogationis, ac ideo post definitionem prorogationis oportuit ea subjicere, & ante cetera examinanda premitter, que viam etiam post dicendis apertura, & munitura sunt. Sunt autem quinque requisita ad prorogationem, de quibus hac sectione agendum est. Duo ex parte prorogantium, duo vero ex parte Judicis prorogati, alterum tandem ex parte superioris eorum, qui iurisdictionem prorogant.

979 Sicut ad prorogationem primo requiritur consensus jurisdictionem prorogantium, & se submitteat JUDICI, cuius iurisdiction est proroganda. Probat textus in d. leg. 1. & l. 2. in princ. ff. de judiciis, & in leg. si per errorem, 15. & in l. si convenerit, 18. ff. de juri d. omn. judic. l. si qui ex consensu, 7. C. de Episc. audent. cap. de causis, 4. de officio. & potest at Judicis delegat. & ita locis notant Doctores.

980 Et cum consensus duplex sit, tacitus, & expressus, ad prorogationem non est necessarius consensus expressus, sed satis est tacitus, ut notavi supra, num. 976. & probat textus in cap. cum olim, el primo, ut eum expendit Panormitanus ibi n. 3. de officio. delegat. & docet idem Panormitanus in d. cap. P. & G. 40. num. 20. Inola ibi n. 36. eod. titul. idem Panormitanus in cap. significasti, n. 18. Marianus n. 37. Felinus n. 5. de foro compet. Decius in cap. 1. n. 103. de judiciis, Parisius cons. 15. n. 4. lib. 4. Bartolus in d. l. n. 12. Sapia n. 12. ff. de judiciis, Alexander in l. ultima, n. 6. in fin. de juri. omn. judic. Maranta in praxi, 4. p. a. distinct. 12. n. 11. Menochius de presumptionibus, l. 2. presumpt. 19. n. 1. Barbosa in d. l. 1. art. 3. ex n. 4. & est communis sententia. Quæ ex eo probatur, quoniam taciti, & expressi idem est in jure judicium, & par virtus, l. cum quid, 3. ff. si ceri. petat, ubi Doctores notant.

981 Quamvis autem hoc regulare sit, limitandum est ex communi sententiæ in prorogatione, que fit de loco ad locum: nam in hac non sufficit tacitus consensus patrum, sed necessarius est expressus, juxta apertum textum in d. cap. statutum, 11. §. in nullo, de scriptis in 6. ubi notant Jo. Andreas, Antonius Butrius, Domicius Geminianus, Philippus Franchus, Petrus Ancharanus; Panormitanus in c. cum olim Abbes, n. 32. n. 3. & in cap. P. & G. n. 14. de officio. deleg. Marianus in d. cap. significasti, 18. 37. vers. adverte, circa finem de for. compet. Vantius de nullitatibus, tit. quib. mod. sententia, nulla defendi posse, n. 79. Maranta, & Barbosa in eadem rem relati paulo ante sectione precedenti, circa finem, tametsi nullus eorum reddat rationem specialitatis hujus prorogationis.

982 Paulus tamen Calvensis in leg. consensisse, 2. §. sed si Judex, n. 1. & 2. ff. de judiciis, & Inola in d. cap. P. & G. n. 62. & Menochius cons. 340. num. 56. lib. 4. extendunt hanc limitationem, ut locum habeat etiam in prorogatione de tempore ad tempus, ut ad eam etiam sit necessarius expressus consensus. Ino vero id eam credi extendendum Paulus ad prorogationem de re ad rem; ex quo paulatim videtur esse in contraria sententia, videlicet non satis esse ad prorogationem, quemvis consensum tacitum, sed expressum esse necessarium. Quam etiam defensit Andreas Sicularius, quem referit Barbosa d. art. 3. n. 5.

983 Reddunt vero Paulus, & Inola eam rationem, cur tam prorogatio de loco ad locum, quam de tempore ad tempus, requirat expressum consensum. Quoniam cum utroque modo prorogatur iurisdiction, opus est, ut Judicis sit nota, qui fecit, vel scire debet, lapso tempore contento in scripto, aut extra locum in eodem scripto contentum non esse Judicem. Quare si prorogationem igoeret, non poterit ultra tempus, & locum praefixum valide iurif-

ictionem exercere, cum acta valete non possint, si se non esse Judicem credat; sed si consensus prorogationis non est expressus, non potest esse Judicis notus, qui non potest scire id, quod partes habent in corde. Ergo istis casibus requiritur expressus consensus.

Secundo, probat Andreas Sicularius id omni prorogationi commune esse, ut requirat expressum consensum ex l. 1. ff. de judiciis, ubi dicitur, si se subjicunt, & consentiant. Ergo ne superfluat verbum, consentiant, significat expressum consensum patrum, nam tacitus satis continetur in verbo praecedenti, se subjicunt.

Sed neque est recedendum à priori sententia, neque approbanda specialitatis ratio considerata à Paulo; non enim dicimus tacitum consensum in mente retentum, & in corde occultum, cuius nullum appareat exterior vestigium, sicut esse ad prorogationem. Oquis unquam id cogitavit? sed tacitum consensum manifestatum per exteriores actus, qui non sint verba: nam cum paria sint facta, vel verbo aliquid significare, leg. de quibus, ff. de legibus, eundem habebit effectum quod prorogationem consensus per verba patefactus, & per actus, vel positivos, vel negativos, videlicet omissionis, declaratus.

Quo sit, ut non minus possit ad notitiam Judicis deveneri prorogatio, quæ sit facta ipsiis aperte manifestantibus voluntatem, quam ea, quæ verbis expressis facta est. Quod etiam significavit Joannes de Inola in dicto cap. P. & G. n. 62. in fine.

Rationem vero specialitatis prorogationis, quæ sit de loco ad locum eam reddere possumus, quod sit tam adversa iuris ratione, ut eam possibilem esse negaverit Baldus in leg. si qui ex consensu, num. 9. & 10. Cod. de Episcop. audent. & Bartolus in d. lege consensu, in principio, num. 7. ff. de judiciis; ideo fortassis in ea requiritur consensus expressus, nam Pontificis, qui repugnante iuri ratione eam concessit in dicto §. in nullo, recte illam ita coarctavit, vide Rotani decisione, 15. alias 380. si Judex in noxiis de officio delegat. Quod si hec displicat, cum non omnium, quæ a majoribus constituta sunt, ratio reddi possit, leg. non omnium, ff. de legibus, quia minima alia non occurrit, eam libenter ab aliis discant.

Addo fortassis in nullo alio casu locum habere decisionem textus in dicto §. in nullo, quam in illo, de quo ibi agitur. Tractat textus de delegato Pontificis, qui non propria, sed Pontificis iurisdictione utitur, l. 1. §. qui mandat, ff. de eo, cui mandat, est iurisdictus, quæ nullo loco coarctatur ex natura sua, cap. cuncta per mandatum, 9. qu. 3. ac per consequens, quod ad ipsum attinet, posset ubique circumferi; est autem favor imperantium scriptum, ut non possint extrahi à loco in illo expresso, cui favori, & beneficio si renuncient consentientes expesse ut delegatus cognoscatur de causa in alio loco, iurisdictione ipsa ex se, & natura sua ad omnem locum extenditur, ut dicebam supra, question. 1. num. 29. Quare Pontificis in eo casu ne quod concessum est ob favorem, convertatur inodium, quod permitti non debet, l. 2. quod in favorem, C. de legibus, laxat iurisdictionis habens, ut eo excurrat, quo consentient litigantes: at in aliis casibus, in quibus exercetur iurisdictionis territorio adhærens, & limitata, illique adjacens, & illius coarctata limitibus, credere, conformius esse iuri, ut non possit de loco ad locum iurisdictione prorogari. Quod præsentis ex hac eadem ratione Marianus Socinus in dicto cap. significasti, numer. 25. vers. tertio limitatur. Inde fit, ut decisionem illius textus in dicto §. in nullo limitandum credant Butrius, & Ancharanus ibi; imo vero, & ipse textus videtur loqui limitate, dum ait: in nullo quoque casum prædictorum. Frustra ergo querimus rationem diversitatis inter prorogationem de loco ad locum, & exteris, si illa in illo solo casu, & cum illis conditionibus, & circumstantiis permittenda est, quod in exteris non contingit. Addo videndum Scacciam post hec scripta editum, de sententia, & re indicata, cap. 1. gloss. 7. question. 4. spec. 2. ex num. 173. Verum est, quantum ad prorogationem iurisdictionis de tempore ad tempus, occurrere speciale rationem, (que tamē est nova consideratio, quam nulli accepto refero, quia a nullo audiui, apud nomen vidi,) quoniam illud huic prorogationi peculiariter est, ut servet vitam iurisdictionis, aliquo peritura, nam iurisdictionis, quæ quovis alio modo prorogatur, exclusa prorogatione vivit, existit in rerum natura, & permanet tamē limitata; at iurisdictionis de tempore ad tempus prorogata, si prorogationem secludas, extinguenda est,

est, perit, & moritur; cum igitur in hoc casu prorogationem insigne producat effectum, ut vitam iurisdictionis, aliquo extinguae conservet, mitum non est, si requirat voluntatem magis apartam, explicatam, & expressam, & ut sic dicam, magis eniam.

984 Ad secundam rationem Andreas Sicularius respondendum est verbum illud, se subjicunt, conjunctum in leg. 1. ff. de judiciis, cum verbo, consentiant, non referri ad consensum expressum, neque item verbo, consentiant, additum verbo, se subjicunt, denotare solum consensum expressum, ut Sicularius automat. Etenim verbum illud, consentiant, fatis excludebat sub generali sua significazione utrumque consensum, tum tacitum, tum etiam expressum ad prorogationem requisitum: sed referri ad aliquid aliud, quod consensu debet superaddi, quo redditur efficax, & irrevocabilis, & producat prorogationem irretractabilem: illud vero esse subjectionem, & submissionem iudicis factam, præter consensum ipsum, qua ipse consensus, qui aliqui faciliter revocaretur, redditur firmus, & irrevocabilis, & subjicit iudicis efficaciter litigantes, ut ex doctrina Aretini, & Socini responderet Barbosa in dict. art. 3. num. 7.

985 Actus vero, ex quibus elicitor consensus tacitus ad prorogationem tacitum necessarium, & sufficiens, multi sunt, ut optime explicat Butrius in dicto cap. P. & G. numer. 21. de officio. delegat. Decius in cap. 1. numer. 170. & 171. cum seqq. de judiciis. Quidam sunt actus extrajudiciales, exemplum, si quis aliena iurisdictionis delinquit, vel contrahat in territorio iudicis non sui: nam nunc quod contra statum, aut delictum prorogat iurisdictionem alieni iudicis, ut supra testimus, num. 976. & late prosequitur Antonius de Matthæis de prorogatione iurisdictionis, ex num. 63. & hæc prorogatio est irretractabilis, & in ea non habet locum pœnitentia, (quam in expressa prorogatione sapient locum habere inferius declarabimus,) ut notarunt in leg. si convenerit, ff. de iurisdictione omnium iudic. Albericus numer. 1. Angelus numer. 1. Decius numer. 22. Iaso. numer. 23. Salicetus in leg. nullum, num. 3. Cod. de testibus, idem Decius in dicto cap. 1. lect. numer. 171. de judiciis, Syntagma communum opinionum lib. 3. titul. 11. num. 10. quoniam prorogatio facti fortior est quam prorogatio verbi, ut probat textus in cap. dilecti, de foro competenti, & Alciatus in dicto cap. 1. num. 29. de judiciis. Alii autem sunt actus judiciales, qui aut sunt circa litis contestationem, aut ipsa litis contestatio, & ultiores; & illi omnes actus sunt positivi. Alii sunt negativi, ut omissiones, aut in alleganda exceptione declinatoria, aut in respondendo, & veniendo ad iudicium post vocacionem, ex quo incurrit contumacia, & de singulis, quam vim habeant ad inducendam tacitam prorogationem videtur est.

986 Quod attinet ad actus judiciales, inclusa litis contestatione, ex illa, & illis inducitur consensus sufficiens ad prorogationem irretractabilem. Nam si quis coram alieno iudice item contestaretur, prorogat eis iurisdictionem, & non est locus pœnitentia, ut sentit Glossa in d. leg. si convenerit, 18. verb. aicretrit, ff. de iurisdict. omn. iudic. & ibi Bartolus num. 3. Albericus, Fulgilius, Paulus, Socinus, Alexander, Iaso, Decius, Orosius, per textum ibi. Alii autem sunt actus judiciales, qui aut sunt circa litis contestationem, aut ipsa litis contestatio, & ultiores; & illi omnes actus sunt positivi. Alii sunt negativi, ut omissiones, aut in alleganda exceptione declinatoria, aut in respondendo, & veniendo ad iudicium post vocacionem, ex quo incurrit contumacia, & de singulis, quam vim habeant ad inducendam tacitam prorogationem videtur est.

987 Quod vero ad alios ante litis contestationem, in primis si quis proponat coram iudice quamvis exceptionem dilatoria, que ante litis contestationem proponenda est, cap. inter Monasterium, 20. de re iudic. & omittat exceptionem fori declinatoriam, dubitant Doctores, an inducatur talia prorogatio pœnitentia irretractabilis. In qua difficultate Bartolus in d. leg. si convenerit, numer. 2. & 3. ff. de iurisdict. omn. iudic. & in l. quidam consulebant; 57. n. 9. & 10. ff. de re iudic. & in l. ultima, per textum ibi: Cod. de exceptione. Alexander in d. l. quidam consulebant, num. 22. & Baldus in d. leg. si convenerit, n. 1. Angelus, n. 1. Paulus num. 3. Socinus n. 28. Decius num. 24. Iaso. n. 33. & seqq. Orosius n. 5. Cagnolius num. 18. Innocentius in d. cap. inter Monasterium, num. 2. Baldus n. 5. Panormitanus ex n. 5. & n. 8. & seqq. Felinus ex num. 4. idem Decius in cap. 1. 1. lect. n. 179. de judiciis, Maranta in praxi. 4. part. distinct. 12. num. 11. Menochius de presumptionibus, l. 2. presumpt. 19. num. 11. Vantius de nullitatibus, tit. quib. mod. sententia nulla defendi posse, n. 80. Paz in praxi, 1. tom. 1. par. 5. temp. n. 22. & 23. Azevedus in l. n. 17. cum seqq. tit. 5. l. 4. recipiat. Gutierrez de iuram, confirm. 1. par. cap. 28. num. 1. Sardus cons. 280. num. 15. & 16. lib. 2. Tuscus liter. P. carleval. de Judiciis, Tom. I.

Nihilominus non est recedendum à priori sententia, que verior, & communior est, neque obstant argumenta proposita. Nam ad primum responderet, textum in dict. leg. apertissimi, cum similibus, esse intelligendum regulariter, dummodo ante litis contestationem non sit factus alter actus, ex quo inducatur consensus in iudicem; nam si ejusmodi actus fiat, exinde, etiam si his contestata non sit; non poterit declinari iurisdictionis; ita responderet Decius ex sententia Alexandri, & Panormitani in d. cap. 1. 1. lect. n. 175. de judiciis, & in d. l. si convenerit, n. 24. Ad secundum dicendum est, exceptionem que ante item contestatam opponitur, tendere ad excludendum iudicium, non omnino, & simpliciter; sed eo respectu, quo objicitur, videlicet respectu libelli, vel respectu Procuratoris, vel respectu actoris, sed non respectu iudicis, contra quem cum nihil oponatur, cenfetur ejus iurisdictionis approbata, si quidem coram eo excipitur, & ab eo petitur super exceptione pronunciari, d. l. sed & si suscepit, in princ. ff. de judiciis, unde inducta ad unum finem uno respectu, alio respectu in

in consequentiam, contrarium quoque operantur, l. de-
nique, §. interdum, ubi Bartolus per illum textum, ff. de
pecul. legat. Decius in cap. intelligimus, n. 29. de judiciis,
ita respondet idem Decius in d. cap. 1. i. leit. n. 176. & in d.
l. si convenerit, n. 24. in fin. Ad tertium, & quartum dicen-
dum est, consensum qui colligitur ex oppositione dilato-
riarum coram Judice, tametsi videatur limitatus circa ex-
ceptiones ipsas propositas, non esse limitatum circa perso-
nam Judicis, contra quam nihil opponitur; ac per conse-
quens ejus jurisdictione approbat; idem qui Judicem apro-
bat in preparatoriis, non potest illum in causa principali
recusare, l. ordinarii, ubi Baldus num. 2. C. de rei vindicta-
re, ita respondet idem Decius in d. cap. 1. ex num. 179. &
& in d. l. si convenerit, num. 25.

993 Retenta igitur predicta priori opinione limitatur. Pri-
mo, ut non procedat quando exceptio proposita reficit
personam Judicis, & ejus jurisdictionem; nam tunc ei de-
negatur jurisdictione, etiamsi petetur pronunciatio super
exceptione, non videatur approbata persona Judicis in causa
principali, neque facta submissio, quin possit postea idem
Judex declinari, ut probat textus in C. super literis, 20.
de script. Hanc limitationem tradit Panormitanus in c.
inter Monasterium, n. 20. Felinus ibi, n. 6. de re jud. Baldus
in l. non videtur, 35. in 1. leit. ff. de jud. Decius in d. l.
si convenerit, n. 25. ff. de jurisd. omn. jud. & in c. 1. n. 181.
& 182. de re jud. in 1. leit.

994 Limita secundum, si quis proposita exceptione proteste-
tur se non consentire in Judicem, quoniam protestatio
conferat jus protestantis. Hanc limitationem tradit De-
cius in d. c. 1. leit. n. 187. Felinus in d. c. in-
ter Monasterium, n. 8. Barbosa in d. l. art. 3. num. 16,
ff. de jud. ubi alios reficit.

995 Limita tertio, ut non procedat, etiam si Judex forma-
ret inquisitionem contra aliquem in causa prohibito: tunc
enim etiamsi inquisitus proponeret coram ipso quilibet
exceptiones dilatorias, non fieret prorogatio, quin pos-
set quandocunque declinare jurisdictionem ejus: Ratio-
est, quia per exceptionem declinatorum judicium rede-
nit retro nullum. Hanc limitationem tradit Baldus in
l. leit. 24. num. 6. C. de Proc. Alexander in l. quidam con-
sulebant, 57. n. 2. ff. de re jud. Socinus in d. l. si convenerit,
num. 28. in fine, Decius num. 26. & in d. c. 1. n. 183.
cum seq. Alias limitationes vide apud Felinum in d. c. inter
Monasterium, ex num. 5. de re jud.

996 Quod ad ceteros actus judiciales positivos circa litis
contestationem pertinet, si quis petat copiam libelli, non
videtur in Judicem consentire, neque prorogat jurisdictionem ejus, l. non videtur, 33. ff. de re jud. ubi omnes. Imo
potius videtur petere, ut delibetur, & in l. 1. ff. de edendo,
& in Auct. offeratur, C. de litis contestat, & notat Bartolus in d. l. si convenerit, n. 2. Oroscius n. 10. Cagnolus n. 18.
idem Bartolus in a. l. quidam consulebant, num. 10. Imola
num. 18. Alexander num. 24. Butrius in d. cap. P. & G. n.
21. Imola ibidem, num. 110. de offic. delegat. Panormita-
nus in d. cap. inter Monasterium, num. 6. & 9. Felinus n.
9. Maranta, in praxi, d. distin. 12. numer. 11. Item nec
per satisfactionem de judicio fisti, quia in illa subintelligi-
tur conditio, nisi Judex postea ex legitima causa declina-
retur, aut recusaretur; ut notat Bartolus in d. leg. si convenerit,
num. 2. Romanus ibi num. 1. & ceteri modo relati
ex textu in Auct. offeratur, C. de litis contestat. & Fulgo-
fius in eadem l. si convenerit n. 12. vers. quarta limitatio est,
ubi limitat. Item nec per satisfactionem de re judicando
solvendo, ut notat idem Bartolus in l. vir bonus, 18. n. 4.
ff. jud. sol. Socinus in d. l. si convenerit, num. 29. Oroscius
n. 9. Cagnolus n. 18. Imola in d. l. quidam consulebant,
57. n. 19. Alexander n. 24. qui limitant. Addendi sunt Mar-
ianus Socinus in d. cap. significasti, n. 47. de foro compet.
Franchus in cap. ff. dubius, 7. in princ. n. 30. de appellationib.
Jaf. in l. 2. n. 39. ff. quis in jus vocat. ier. Romanus
consil. 48. n. 1. ad fin. Affictis dec. 133. Thomas Gramma-
ticus vot. 27. n. 2. & 3. Maranta in praxi, 4. part. d. distin.
12. n. 16. Follerius in praxi. criminal. 4. part. 3. part. rubr.
& se confitebunt, n. 24. Tuscanus liter. P. conclus. 926. n. 10.
Nec per confessionem rei coram incompetenti prorogatur
jurisdictione, neque inducitur tacitus consensus, & subje-
ctio, fei submissio, quia non sponte, sed compulsa illam
videtur facere, docet Fulgozus in d. l. si convenerit, n. 15.
in fin. vers. vigez maginta. Socinus consil. 108. num. 20.
vol. 4. qui probat optimis rationibus, Maranta in praxi, 4.
part. d. distin. 12. n. 13. Farinacius in praxi, 9. 7. num. 4.
vers. sublimitando. Averdanus respons. 46. n. 6. vers. secus
vero, Boissius tituli de foro comp. num. 179. Decianus d. cap.
23. num. 15. & num. 16. omnino videndum, tametsi contra-
sentiat Gregorius in leg. 15. titul. 1. p. 7. gl. 2. & Angelus in

l. n. 3. ff. de confessis, Angelus Aretus de maleficiis,
verb. comparuerunt dicti inquisiti, & consenserunt totum,
numer. 4. & 5.

Ceterum tacitus iste consensus idones ad prorogatio-
nem, non semper elicetur ex actibus positivis, sed quando-
que etiam presumitur ex negativis, ut ex omissione, pa-
tientia, & taciturnitate: nam si partes patientur aliquem
Judicem procedere in causa, & decernere tanquam Judi-
cem aliiquid contra eos, nihil opponentes, neque jurisdi-
ctionem declinantes, is tacitus consensus sufficit ad indu-
cendum prorogationem, ut probat textus in lege sed et si
suscepit, in princ. ff. de judic. & in leg. ultim. C. de except.
& notat Alexander in l. 2. numer. 12. Jaf. num. 39. ff. si quis
in jus vocat. non ier. Menochius de presumptionibus, l. 2.
presump. 19. n. 6. Barbosa in d. l. art. 3. num. 8. quemad-
modum ex parte Judicis satis videova acceptata prorogatio,
si patiatur partes coram eo in judicium venire, & actiones
suis proponere, tanquam coram Judice, ut notat
idem Alexander in d. leg. si convenerit, n. 7. Oroscius num.
8. ff. de jurisdict. omn. jud. Felinus in cap. causam que, 14.
num. 10. in fin. de re jud. Imola in d. cap. P. & G. n. 62. in
fin. de offic. del. Menochius consil. 340. num. 57. l. 4. Barbosa
supra, num. 9. qui numer. 10. rejicit sententiam contra-
rium sententiam.

Verum an iste tacitus consensus seniel praesitus, & ex 999
ista omissione, & patientia elicitus, inducat prorogatio-
nem limitatum respectu illius judicis solum, & instantie,
in qua adhibetur; ita ut, qui sic tacite consensus in Judi-
cem, & ejus jurisdictionem prorogavit, si judicium redi-
detur retro nullum, aut perimeretur instantia, possit in
judicio novo denus inchoando dissentire, & Judicem de-
clinare; an vero arguat prorogationem diuturnam & du-
rabilem, respectu causa, etiam novo judicio discussa; ex
qua, qui seniel Judicem approbavit, amplius reprobare
non possit, & praecleru sibi viam, ad proponendam de-
inceps declinatoriam in eadem causa, tractant Baldus in
l. si convenerit, 1. leit. n. 4. Angelus n. 3. Paulus n. 6. Alex-
ander n. 21. Socinus n. 31. Decius in dicto cap. 1. 1. leit. ex
n. 9. 3. Auct. n. 27. & 28. de judicis. Romanus singul. 14.
ultimo dico ibi, Antonius de Matthensis de prorogat. jurisdic-
tum. 12. circa finem, vers. lte. venti in serendus casus. Hip-
polytus Riminaldus in repetit. cap. 1. ex n. 79. de judicis. Et
communis resolutio est non praecludi viam declinatoriae in
alio judicio, saltem in causa consensus taciti, qui videatur
esse limitatus solum ad presentem instantiam judicii, &
ad futurum non extendi.

Oportet tandem haec in re animadvertere, quamvis ad 1000
prorogationem satis sit presumptus consensus, qui tacite
elicitor ex predictis actibus, seu positivis, seu negativis,
ut dictum est; non satis ad prorogandum consensus
sicut, & interpretativum, inductum per legem; unde
licet contumax interpretativa habeatur pro consentiente,
leg. de etate, §. qui tacuit, ff. de interrogat. action. tamen
iste tacitus consensus non est idoneus ad inducendum proro-
gationem. Quare licet Judex procedat contra non subdi-
tum absente, tanquam contumacem, & sic se gerat pro
Judice; absens autem taceat, & se judicio non sitat, neque
compareat, allegans declinatoriam: poterit quidem
procedere contra eum ad multam, juxta notata in leg. si
quis ex aliena, ff. de judicis; non tamen censebitur vere
prorogata ejus jurisdictione, & ideo alia gesta per eundem
Judicem erunt invalida, & irrita. Quod videtur probari
in l. si qui ex consensu, 7. C. de Episcop. audient. ubi notat
Baldus num. 7. Fulgozus in d. l. si convenerit, n. 12. vers.
nona limitatio, cum num. 13. sequenti, Panormitanus in d.
cap. P. & G. n. 21. de offic. de leg. Marianus Socinus in d. c.
significasti, n. 37. vers. adverte tamen, de foro compet.
Franchus in cap. ff. dubius, 7. in princ. n. 30. de appellationib.
Jaf. in l. 2. n. 39. ff. quis in jus vocat. ier. Romanus
consil. 48. n. 1. ad fin. Affictis dec. 133. Thomas Gramma-
ticus vot. 27. n. 2. & 3. Maranta in praxi, 4. part. d. distin.
12. n. 16. Follerius in praxi. criminal. 4. part. 3. part. rubr.
& se confitebunt, n. 24. Tuscanus liter. P. conclus. 926. n. 10.
Nec per confessionem rei coram incompetenti prorogatur
jurisdictione, neque inducitur tacitus consensus, & subje-
ctio, fei submissio, quia non sponte, sed compulsa illam
videtur facere, docet Fulgozus in d. l. si convenerit, n. 15.
in fin. vers. vigez maginta. Socinus consil. 108. num. 20.
vol. 4. qui probat optimis rationibus, Maranta in praxi, 4.
part. d. distin. 12. n. 13. Farinacius in praxi, 9. 7. num. 4.
vers. sublimitando. Averdanus respons. 46. n. 6. vers. secus
vero, Boissius tituli de foro comp. num. 179. Decianus d. cap.
23. num. 15. & num. 16. omnino videndum, tametsi contra-
sentiat Gregorius in leg. 15. titul. 1. p. 7. gl. 2. & Angelus in

ut per contumaciam non indu-
catur prorogatio, limitanda est ex mente predicatorum,
ut procedat, quoties Judex cognoscens de causa contu-
macis

macis est ipso jure incompetens; secus si esset incompetens
ope exceptionis, quam posset allegare reus comparrens,
cui competenter fori prescriptio, seu privilegium. Nam
cum per contumaciam amittatur exceptio fori declinato-
ria, & ei videatur renunciatum, ut dixi supra, quæst. 6.
sect. 7. num. 600. cum plurimi Doctoribus, quos retuli,
& ex Innocentio notat Franchus in d. cap. ff. dubius, in prin-
cipio, c. 29. & 30. de appellatio. semel contumax non poterit
postea effugere judicium. Haec tamen re vera non est
prorogatio jurisdictionis, cum non sit augmentum juridi-
ctionis Judicis competentis, sed potius non diminutio,
resultans ex ammissione exceptionis, seu remoto obstaculi,
ut recte notat Baldus in d. l. si convenerit, in 1. leit. n. 1. in
fin. de jurisdict. omn. jud. & Jo. Faber in l. si qui ex consensu, num.
9. C. de Episcop. audient. Barbolus, Albericus, Baldus in 1.
leit. Angelus, Paulus, Fulgozus, Socinus, Alexander. Ja-
fo. Oroscius, in leg. si convenerit, 18. ff. de jurisdict. omn.
jud. omnes num. 1. presupponentes eam conventionem non
obligare pacientes, quin ab ea, antequam Judex adeatur,
possint recedere, Guido Papæ decisionem 77. num. 1. Cu-
jacius ad Africanum, tral. 7. ad d. leg. si convenerit, Antonius
Faber in rationalibus in penderas ad eandem legem,
& Anafatius Germonius lib. 2. animadversionum, cap. 22.
Etenim si lex de mutata voluntate urruisque pacientium
exponenda esset, quam potuisse habere rationem dubitan-
di, ut de ea re quæstus fuerit Africani Jurisconsultus ejus
legis author in l. 7. questionum? Movebat autem dubitan-
di rationem, ut recte considerat Bartholomæus Socinus,
ubi supra, quod cum pactum illud, neque esset adversus
leges, neque adversus bonos mores, videbatur esse servan-
dum, & ab eo unius penitentia recedi non licere leg. ju-
risgentium, 7. §. ait Praetor, ff. de part. l. sicut, C. de a-
ction. & oblig.

Rationes vero decidendi ejus legis diversas reddunt Do-
ctores, ut sentiunt diversis sensibus esse accipendam. Ete-
nim qui credunt speciale esse in pacto de jurisdictione pro-
roganda, ex eo consensu ejus jurisdictionem censeri proro-
gatam, ut possit de ea causa cognoscere; ut continetur in
textu expresso in l. si convenerit, 18. ff. de jurisd. omn. ju-
dic. isque consensus sine ullo alio adjuncto, sat est ad indu-
cendum mero jure prorogationem, donec prorogantium
voluntas mutata non fuerit, & legitimandam jurisdictionem
Judicis, in quem litigantes consenserunt, ut possit
procedere in causa ad decreatum citationis, quod est prima
sententia interloquitoria, juxta recte notata in Joanne de
Imola in d. leg. quidam consulebant, 57. num. 23. ff. de re
judic. quemadmodum egregie adnotavit Jo. Andreas ad
Speculator lib. 2. titul. de competenti. judic. aditio. §. 1. nu-
mer. 3. ad verbum convenerit, idem Imola in d. cap. 3. P. &
G. num. 112. de offic. delegat. Alexander in d. l. si convenerit,
n. 8. in fin. Socinus ibi num. 5. & n. 27. qui dicit commu-
nem sententiam Legistarum, & Canonistarum, idem De-
cius in c. 1. 1. leit. n. 46. de judic. Seaphimus de privile-
giis juramenti, privileg. 74. n. 183. non jure reprehensi a Bar-
bola in d. artic. 3. num. 123. qui non distinguunt inter proro-
gationem revocabilem, & irrevocabilem, quasi ad ac-
quiriendam etiam revocabiliter jurisdictionem in proro-
gantes, requirentur præter consensum, ut se judici subjec-
tent, in qua eadem sententia videatur esse Antonius Faber
in rationalib. ad eandem leg. si convenerit, verb. mu-
tata voluntas, quod est plane falsum, & contra tex-
tum in d. l. si convenerit.

1004 Isto vero expresso consensu in Judicem, conventione
litigantium declarato; tametsi mero jure inducatur proro-
gatio jurisdictionis, non tamen oritur prorogatio firma,
& irrevocabilis, nisi partes in eadem voluntate
perseverent; imo vero revocabilis per penitentiam,
usquequo Judex aedatur; ut probat expresso textus in
d. leg. si convenerit, in prima sui parte, quæ statuit
non esse compellendos stare conventioni, qui conven-
tent, ut alienus Judex adiuratur; si prius quam aedatur,
mutata voluntas fuerit.

1005 An autem mutationis voluntatis, quæ prorogationem re-
vocat, & dissolvit, debeat intervenire ex utraque parte
conventio: an vero satis sit unius dissensus, ut evane-
scat capta prorogatio, difficultas est. In qua sunt, qui senti-
ant, penitentiam illam, quæ conventio, & consensus de
Judice dissolvitur, ex utraque parte intercedere debet,
aliоqui unius partis dissensu conventionem non dissolvit,
neque consensus revocari; regulate enim esse, ut qua
duorum consensu gesta sunt, eorum dissensu retractentur:
juxta regulam textus in §. hoc amplius, institut. quib. mod.
Carleval. de Judicis, T. an. I.

Ripa tam in cap. 1. num. 48. de judicis; has & alias
rationes rejicit, & impugnat, quamvis ipse nullam red-
dat. Hæc autem interpretatio idea displicit Petrus Bar-
bosa in dicto articul. 3. num. 85. quia in ea recurritur
ad specialitatem, quod Glossa in leg. filium, quem haben-
tem, verb. hereditaria parte prædicti, in principio, C. fa-
mil. hereditud. vocat refugium miserorum. Sed non po-
test censeri refugium miserorum recursus ad specialitatem,
cum redditus specialitatis ratio; quemadmodum in hoc
casu reddunt Doctores, & ego in has rationes deci-
dendi magis inclino.

Ex quibus decidendi rationibus colligitur, decisionem

dicto legi si convenerit, ampliandam esse, ut procedat,

non solum cum consensu in Judicem continet pactum

nudum, sed etiam si contineat stipulationem, & penitent:

nam nihilominus poterit à contractu impune recedi,

quia cum lex utatur generali conventionis verbo, quod